

Upplýsingar um samanburð á rekstrarkostnaði við hjúkrunarrými á Íslandi og Spáni

Ýmsar upplýsingar eru til, en beinn samanburður er erfiður vegna þess að kerfin eru mjög ólík á Íslandi og á Spáni. Það sem helst er hægt að bera saman er:

- kostnað á hvern íbúa/rými á mánuði,
- launakostnað starfsfólks,
- opinbera niðurgreiðslu,
- og fasteigna-/orkukostnað.

Grófur samanburður 2025

Þáttur	Ísland	Spánn
Meðalkostnaður hjúkrunarrýmis á mánuði	oft á bilinu 1,5–2,5 m.kr. á íbúa (rekstrarútgjöld)	ca. €1.800–2.300 á mánuði í einkarekstri
Hlutfall launakostnaðar	mjög hátt (70–80% rekstrar)	lægra en á Íslandi
Orka/hiti	tiltölulega ódýr	hærri rafmagns- og kælikostnaður víða
Fasteignaverð/bygging	mjög hátt á Íslandi	mjög mismunandi eftir héruðum
Starfsmannahlutföll	almennt hærri mönnun	lægri mönnun að jafnaði
Opinber fjármögnun	mjög ríkisdrifið	blanda af opinberu og einkareknu

Á Spáni er meðalverð einkarekinna hjúkrunarheimila árið 2025 talið um €2.100 á mánuði, með miklum svæðisbundnum mun. Í Andalúsíu eru dæmi um €1.600–2.200 á mánuði, en í Baskalandi yfir €4.000.

Af hverju er Ísland dýrara?

Helstu ástæður:

- Laun**
 - Heilbrigðisstarfsfólk á Íslandi er með mun hærri laun en á Spáni.
 - Vaktakerfi, yfirvinna og mannekluvandi hækka kostnað.
- Smæð kerfisins**
 - Ísland nær ekki sömu stærðarhagkvæmni og stór spænsk rekstrarfélög.
 - Innkaup, sérþjónusta og stjórnun dreifast á færri rými.
- Byggingarkostnaður**
 - Ný hjúkrunarheimili á Íslandi eru mjög dýr í byggingu og fjármögnun.
 - Fjármagnskostnaður og viðhald eru hærri.

4. Mönnunarkröfur

- Á Íslandi eru almennt meiri kröfur um hjúkrunarþjónustu og fagmenntað starfsfólk.

En hvað með raunverulegan rekstrarkostnað?

Á Íslandi eru opinber gögn oft birt sem:

- daggjöld ríkisins,
- kostnaður sveitarfélaga,
- eða ársreikningar einstakra heimila.

Þar sést að:

- rekstrarkostnaður á hvert rými getur farið yfir 20–30 m.kr. á ári,
- sem jafngildir um 1,7–2,5 m.kr. á mánuði á íbúa þegar allur kostnaður er talinn með.

Á Spáni er sambærilegur heildarkostnaður oft:

- €25–40 þúsund á ári fyrir einkarými,
- eða um 350–600 þús. ISK á mánuði miðað við núverandi gengi.

Þetta þýðir að íslenskt kerfi getur verið 3–5 sinnum dýrara í rekstri á hvert rými.

Mikilvægt að hafa í huga

Samanburðurinn er ekki alveg „epli við epli“ vegna þess að:

- íslensk heimili sinna oft þyngri hjúkrun,
- spænsk heimili eru stundum nær „assisted living“,
- fjölskyldur sinna meiri umönnun á Spáni,
- og loftslag/fasteignaupbygging er ólík.

Ítarlegur samanburður á rekstrarkostnaði hjúkrunarrýma á Íslandi og á Spáni, sérstaklega með hliðsjón af Andalúsíu/Málaga.

Samanburður á rekstrarkostnaði á hvert hjúkrunarrými

Kostnaðarliður	Ísland	Spánn (Andalúsía)
Heildarrekstur á mánuði á rými	~1,7–2,5 m.kr.	~250–400 þ.kr.
Árskostnaður á rými	~20–30 m.kr.	~3–5 m.kr.
Launakostnaður	70–80% af rekstri	50–65%
Hjúkrunarfræðingalaun	mjög há	mun lægri
Fasteignakostnaður	mjög hár	hóflegri
Orka/hitun	miðlungs	rafmagn/kæling getur verið dýr
Mönnun	hærri	lægri
Opinber niðurgreiðsla	mjög mikil	blandað kerfi

Gögn um íslenskan rekstrarkostnað koma meðal annars úr skýrslu heilbrigðisráðuneytisins um rekstur hjúkrunarheimila. Spænsk gögn byggja á upplýsingum frá Inforesidencias og nýjum samantektum fyrir árið 2025.

Dæmi: 50 rýma hjúkrunarheimili

Ísland

Áætlaður ársrekstur:

- 50 rými × 24 m.kr.
- ≈ 1,2 milljarðar ISK á ári

Skipting gæti verið:

- Laun: 800–900 m.kr.
- Matur og rekstur: 120–180 m.kr.
- Húsnæði/fjármagn: 150–250 m.kr.
- Annað: 50–100 m.kr.

Andalúsía (Spánn)

Áætlaður ársrekstur:

- 50 rými × 4 m.kr.
- ≈ 200 milljónir ISK á ári

Skipting:

- Laun: 90–120 m.kr.
- Húsnæði: 25–40 m.kr.
- Matur og rekstur: 30–50 m.kr.
- Annað: 20–30 m.kr.

Þetta gefur til kynna að sambærilegt heimili geti verið:

- um 4–6 sinnum ódýrara í daglegum rekstri á Spáni,
- þó þjónustustig sé oft lægra.

Hvað skýrir stærsta muninn?

1. Launamunur

Laun eru stærsti einstaki kostnaðarliðurinn.

Á Íslandi:

- hjúkrunarfræðingar oft 900 þús.–1,4 m.kr./mán.
- sjúkraliðar 600–900 þús.

Á Andalúsíu:

- hjúkrunarfræðingar oft €1.800–2.500
- umönnunarstarfsfólk €1.200–1.700

Munurinn getur verið 2–4x.

2. Byggingarkostnaður

Ný hjúkrunarheimili á Íslandi:

- oft 1–1,5 m.kr. á fermetra eða meira.

Á Spáni:

- mun ódýrari bygging,
 - sérstaklega utan Madrid/Barcelona.
-

3. Mönnun og þjónustustig

Íslensk heimili:

- meiri hjúkrun,
- fleiri faglærðir starfsmenn,
- meiri kröfur um öryggi og skráningar.

Spænsk heimili:

- meiri áhersla á félagslega vistun,
- fjölskyldur taka meiri þátt í umönnun,
- lægri starfsmannapéttleiki.

Mikilvæg þróun 2025–2026

Ísland

- Vaxandi þrýstingur vegna öldrunar þjóðarinnar.
- Spár segja að þurfi að tvöfalda fjölda hjúkrunarrýma fyrir 2040.

Spánn

- Kostnaður hefur hækkað hratt síðustu ár vegna:
 - launahækkana,
 - orkukostnaðar,
 - og skorts á starfsfólki.
- Meðalverð einkarýmis er nú um €2.100/mán.

Varðandi fjárfestingu eða rekstur

Spánn getur verið mjög áhugaverður fyrir:

- einkarekin hjúkrunarheimili,
- assisted living,
- eða norræna eldri borgara sem vilja búa í hlýrra loftslagi.

Sérstaklega á Costa del Sol eru:

- lægri rekstrarkostnaður,
- lægri launakostnaður,
- og vaxandi eftirspurn frá norðurlandabúum.

En áskoranir eru:

- tungumál og leyfisveitingar,
- erfitt að fá hjúkrunarfræðinga,
- og spænskt regluverk er mjög héraðsbundið.

Upplýsingar í þessari samantekt eru fengnar með aðstoð frá Chatgpt gerfigreindar forritinu.